

Preskrba mest s kmetijskimi pridelki

Tudi anketa o preskrbi s sadjem, vrtnarijami in mlekom, ki so jo avgusta izvedli v 20 mestih, odkriva že znane probleme trgovine: preslaba tehnična opremljenost, pomanjkanje skladišč, premalo prodajal in težave s prevozom. Res je iz ankete razvidno, da smo v zadnjem času posvetili trgovinskim problemom, posebno pa preskrbi mest več pozornosti, čeprav bomo morali v tem pogledu še veliko napraviti.

Uporabili bomo podatke iz omenjene ankete in opisali izkušnje nekaterih mest kakor tudi ukrepe, ki so jih storila, da bi bolje oskrbela potrošnike s kmetijskimi pridelki.

Tuzla: Jamčenje minimalnih cen proizvajalcem

V Tuzli imajo samo eno podjetje, ki se ukvarja s trgovino s kmetijskimi pridelki. Potreba tega velikega središča potrošnikov seveda ne more zadovoljiti. Vsekakor je to eden izmed vzrokov za precej visoke cene, v znatni meri pa vpliva nanje tudi dejstvo, da pridelujejo v neposredni okolici mesta malo kmetijskih pridelkov in oskrbujejo mesto pretežno iz drugih okolišev. Da bi se pridelalek iz neposredne okolice povečal, je občinski ljudski odbor dal zasebnim vrtnarjem iz zemljiškega sklada približno 11 ha zemlje v brezplačno uporabo. Vrtnarji so se med drugim zavezali, da bodo na tej zemlji pridelovali zelenjavo in jo prodajali le na trgu v Tuzli po dnevnih cenah. Razen tega so dobili tudi brez obrestno posojilo v znesku 420 tisoč dinarjev, da bi ga uporabili za sodobno obdelavo zemlje.

Preskrba mesta z zelenjavo pa je tako rešena le delno. Zato je obč. ljudski odbor ustanovil izenačevalni sklad treh milijonov din. Sredstva tega sklada služijo za jamčenje minimalnih cen tistim proizvajalcem iz pridelovalnih krajev, s katerimi so sklenili pogodbe. Tako so dobili ti pridelovalci spodbudo za pridelovanje določenih pridelkov.

Letos so storili tudi ukrepe za izboljšanje tehnične osnove trgovine, ki se ukvarja s kmetijskimi pridelki. V ta namen gradijo sodobno tržnico, kjer bodo zgradili tudi skladišče za spravilo 15 vagonov blaga in hladilnico enake zmogljivosti, nadalje laboratorij za pregledovanje mleka in mlečnih izdelkov in še nekatere druge objekte. V tržnici bodo uredili tudi prodajalne s hladilnimi napravami in priročnimi skladišči. Od teh jih bo precej namenjenih za sadje in zelenjavo.

V tistih delih mesta, kjer za zdaj ne morejo odpreti stalnih prodajal, bodo postavili kioske za prodajo sadja in zelenjave.

Sarajevo: Izboljšana dobava sadja in zelenjave iz bolj oddaljenih okolišev

V preskrbi Sarajeva s kmetijskimi pridelki sta najvažnejša dva osnovna problema. Predvsem morajo zagotoviti dobavo potrebnih količin kmetijskih pridelkov in drugič izboljšati organizacijo ter tehnično opremljenost trgovinskega omrežja. Letos so posebno pozornost posvetili prvemu problemu, medtem ko bodo drugega reševali postopno v okviru izpolnjevanja nalog perspektivnega plana.

Da bi dosegli reden in izenačen dotok kmetijskih pridelkov na mestni trg, so se postavili na stališče, da je najboljša skleniti za potrebne količine pogodbe s proizvajalci, ki bi jim jamčili minimalne cene. V ta namen so samoupravni organi v trgovinskih organizacijah sprejeli poročilo okrajnega ljudskega odbora, da zagotovijo tako najmanj 50 odstotkov potrebnih količin sadja in vrtnin. Okrajni ljudski odbor je odobril 15 milijonov din svojih sredstev za plačilo morebitnih izgub v primeru, če bi bile zajamčene cene višje kakor tržne.

Letos so posvetili večjo pozornost tudi napredku pridelovanja v neposredni okolici mesta. Zdruga so v ta namen dobile ugodne kredite za nakup namakalnih naprav, in to samo tiste, ki so take kredite izkoristile že v letošnjem letu. Enak namen je imel odlok, ki so ga uveljavili, da se pridelovalcem zmanjša za 75 odstotkov občinski davek na zemljo, ki je posajena z vrtninami.

Od ukrepov, ki so jih storili za lažjo dobavo pridelkov iz bolj oddaljenih okolišev (Hercegovine), je bil najbolj pomemben uvedba redne transportne linije za prevoz sadja in vrtnin. Teko so omogočili tudi dobavo manjših količin pod ugodnimi pogoji.

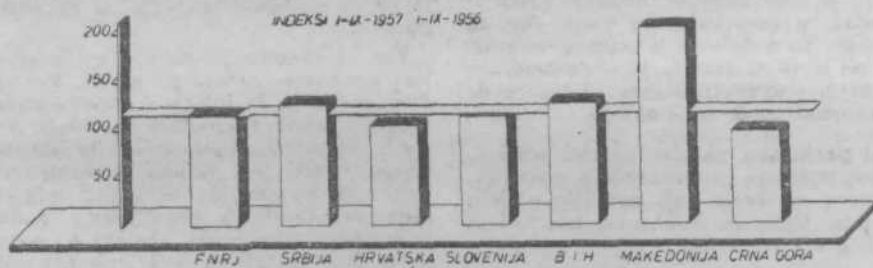
Zagreb: Potrošniška središča tudi v predmestjih

Razen ureditve trga na debelo, na katerem so zgradili tudi veliko hladilnico, skladišče itd., so letos storili tudi ukrepe za boljše preskrbo perifernih delov mesta. V ta namen so začeli graditi potrošniška središča, dejansko velike prodajalne, kjer bodo lahko tudi prebivalci teh delov mesta kupili vse kmetijsko živilske pridelke. Za zgraditev teh prodajal so letos investirali 47 milijonov din, zgradili pa so skupno 28 prodajal. Razen tega so med letom iz sklada za pospeševanje kmetijstva investirali 14 milijonov din za pospeševanje pridelovanja vrtnin in sadja na področju mestnih občin. Ta sredstva so odobrili predvsem kmetijskim posestvom in zadrugam ekonomijam za nakup agregatov za umeten dež, za ureditev vrtov pod steklom, rastlinjakov in drugega.

V Ljubljani so se podobno kakor v Zagrebu lotili gradnje potrošniških središč pri večjih stanovanjskih blokih. Gradijo šest takih središč, eno pa je že dovršeno. Zanimive poskuse, da bi rešili problem preskrbe s kmetijskimi pridelki, smo zaznamovali tudi v drugih mestih.

KOMUNA V STEVILKAH

INVESTICIJE V TRGOVINI

PORABA SREDSTEV ZA INVESTICIJE V TRGOVINI

(v milijonih dinarjev)

januar — avgust				januar — avgust			
Okraj	1956	1957	Indeks	Okraj	1956	1957	Indeks
Zaječar	48	42	87	Križevci	16	15	93
Negotin	24	18	75	Karlovac	68	53	78
Niš	131	121	92	Kutina	23	8	35
Piroć	17	14	97	Osijek	170	161	96
Smederevo	49	38	78	Sl. Požega	34	24	71
Pančevo	167	148	89	Banja Luka	111	96	87
Ljubljana	822	731	89	Bihac	59	57	97
Kočevo	44	42	96	Mostar	151	69	46
Trbovlje	58	48	83	Cakovec	118	70	69
Zagreb	1925	1276	67	Titograd	161	117	73
Dubrovnik	147	127	86				

Grafikon kaže porabo sredstev za investicije v trgovini po republikah. V prvih osmih mesecih smo pri nas po vsej državi investirali v trgovino 13 milijard in 373 milijonov din (del teh investicij je šel za gostinstvo). To pomeni, da smo letos do konca avgusta investirali milijardo in 950 milijonov več (11 odstotkov več) kakor lani v enakem razdobju.

Kakor je razvidno iz grafikona, so le v Crni gori v prvih osmih mesecih letošnjega leta investirali v trgovino manj kakor v prvih osmih mesecih lanskega leta (tri odstotke manj). Indeks porabe sredstev nekaterih republik je nad jugoslovanskim indeksom (Makedonija 205, Srbija 125, Bosna in Hercegovina 125), medtem ko sta indeksa drugih dveh republik (Hrvatska 103, Slovenija 113) pod jugoslovanskim indeksom (indeks 117).

Tabela kaže porabo investicijskih sredstev samo tistih okrajev, ki so v prvih osmih mesecih letošnjega leta porabili manj sredstev v primerjavi z enakim razdobjem lanskega leta (indeks manjši od 100).

Če pa analiziramo porabo sredstev v okrajih, ki niso navedeni v gornji tabeli, bomo videli, da je znatno število okrajev ostalo v primerjavi z lanskim letom pri ravni le nekoliko višjih investicij (21 okrajev ima indeks 100 do 120). Nekaj večje je število tistih okrajev, ki so letos vložili znatno večja sredstva kakor lani (39 okrajev ima indeks 120 do 200).

Ta razmerja so relativna. Nekateri okraji so lani investirali v trgovino znatno več, ker so gradili večje trgovine in gostinstvu namenjene objekte, ali obratno, da imajo prav letos take investicije. Razen tega se navedeni podatki nanašajo samo na prvih osem mesecev lanskega in letošnjega leta in je zato razumljivo, da bo prišlo v tem pogledu še do sprememb. Očitno pa je vendarle, da ne izvajajo vsi okraji v praksi enako politiko pospeševanja trgovine in njenega dviga na višjo tehnično raven.

(Izvor: Mesečni statistični bilten Narodne banke FLRJ)